

VENDIM
Nr. 39. datë 9.12.2021

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vitore Tusha	kryetare;
Elsa Toska	anëtare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare;
Përparim Kalo	anëtar;
Sonila Bejtja	anëtare;
Altin Binaj	anëtar,

me sekretare Belma Lleshi, në datën 9.12.2021, mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 1 (Z) 2021 të Regjistrimit Themeltar, që u përket:

KËRKUESE: Shoqëria “Zyra e përmbarimit privat ARB” sh.p.k.;

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Raiffeisen Bank sh.a.

Korporata Elektroenergjetike Shqiptare sh.a.

OBJEKTI: Konstatimi i shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimi i procedurave në gjykimin e çështjes civile nr. 11118-00653-00-2019 akti, datë regjistrimi 13.3.2019, dhe të çështjes nr. 9 regjistri, datë 26.3.2021, në Gjykatën e Lartë të Republikës së Shqipërisë.

Konstatimi i mungesës së një mjeti efektiv për konstatimin, dëmshpërblimin dhe përshpejtimin e procedurave të sipërpërmendura.

BAZA LIGJORE: Neni 42, pika 2, i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 6, pika 1, dhe 13, të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Altin Binaj, shqyrtoi pretendimet me shkrim të kërkuases, shoqërisë “Zyra e përmbarimit privat ARB” sh.p.k., e cila ka kërkuar pranimin e kërkesës, konstatoi mungesën e prapësimeve me shkrim të subjekteve të interesuara, Raiffeisen Bank sh.a. dhe Korporata Elektroenergjetike Shqiptare (*KESH*), si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VEREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Shoqëria “Zyra e përmbarimit privat ARB” sh.p.k. (*kërkuësja*), ka lidhur kontratë shërbimi me KESH-in, me objekt kryerjen e shërbimit përmbarimor për ekzekutimin e urdhrit të ekzekutimit nr. 9031 regj. them., datë 13.9.2012, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, për të cilin ka filluar procedurën e ekzekutimit.

2. Në kuadër të vijimësisë së kësaj procedure, në datën 28.5.2014, kërkuësja i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi kundër shoqërisë “Raiffeisen Bank” sh.a., me

person të tretë KESH-in, duke kërkuar detyrimin e shoqërisë së paditur “Raiffeisen Bank” sh.a., t’i dëmshpërblejë dëmin pasuror dhe jopasuror të shkaktuar me faj, fitimin e munguar dhe kamatat ligjore sipas normës Tribor njëditor të vendosur nga Banka e Shqipërisë, deri në datën e ekzekutimit të vendimit të gjykatës. Në përfundim të gjykimit, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 4868, datë 6.6.2016, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë.

3. Kërkuesja ka bërë ankim në datën 26.7.2016, në Gjykatën e Apelit Tiranë, e cila, me vendimin nr. 42, datë 21.1.2019, e ka lënë në fuqi vendimin civil nr. 4868, datë 6.6.2016, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

4. Kërkuesja ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë, i cili, nga të dhënat e faqes zyrtare të asaj gjykate, rezulton se është regjistruar me nr. 11118-00653-00-2019 akti, datë 13.3.2019, por nuk është gjykuar ende.

5. Në vijim, në datën 26.3.2021, kërkuesja i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave në gjykimin e çështjes civile në fjalë, bazuar në nenet 399/1–399/12 të Kodit të Procedurës Civile (KPC). Nga të dhënat e faqes zyrtare të Gjykatës së Lartë rezulton se çështja është regjistruar pranë saj me nr. 9 regjistri, por nuk ka ende një vendimarrje për të.

6. Në datën 19.5.2021, kërkuesja i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për informacion për çështjet me nr. 11118-00653-00-2019 akti, regjistruar në datën 13.3.2019, dhe me nr. 9 regjistri, datë 26.3.2021, për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave.

7. Me shkresën nr. 1608/1 prot., datë 24.5.2021, të kancelarit të Gjykatës së Lartë, kërkuesja është informuar se çështjet ndodhen në fazë studimi dhe në pritje për t’u shqyrtuar në dhomë këshillimi nga kolegjet e asaj gjykate.

8. Në datën 10.6.2021, kërkuesja i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*), duke pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor sipas objektit të kërkesës.

9. Në datën 22.7.2021, Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve, e cila në datën 22.9.2021, ka vendosur kalimin e saj për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë dokumentesh.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

10. **Kërkuesja** pretendon përmbledhtazi se i janë cenuar:

10.1 *E drejta për mjet efektiv për përshpejtim procedurash*, e garantuar në nenin 13, të KEDNJ-së, të lidhur me nenin 6, paragrafi 1, të KEDNJ-së dhe nenin 42 të Kushtetutës, pasi rekursi është regjistruar në Gjykatën e Lartë në datën 13.3.2019, dhe nuk ka ende një vendimarrje për të. Gjykata e Lartë nuk përbën mjet efektiv për zgjidhjen e pretendimeve për vonesë të procedurave, pasi e ka objektivisht të pamundur të zgjidhë proceduralisht ankesën për shkeljen afatit të arsyeshëm dhe ndreqjen në kohë të pasojave. Në vendimarrjet e saj për kërkesat për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm, Gjykata e Lartë ka pranuar se procesi i vetingut, të cilit i janë nënshtruar gjyqtarët në kuadër të reformës në drejtësi, natyrshëm ka krijuar kosto për qytetarët në tejzgjatjen e afateve për gjykimin e çështjeve gjyqësore dhe se këto vështirësi janë proporcionale në raport me të mirën e përgjithshme që krijon procesi i reformës.

10.2 *E drejta e gjykimit brenda afatit të arsyeshëm, në veçanti nga Gjykata e Lartë*, e garantuar në nenin 42 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së, për sa i përket procesit të themelit të regjistruar në datën 13.3.2019, si pasojë e mosgjykimit të çështjes brenda afatit të arsyeshëm 2-vjeçar për gjykimin civil nga kjo gjykatë, të parashikuar nga neni 399/2, pika 1, shkronja “b”, i KPC-së, si dhe procesit që i

përket kërkesës së datës 26.3.2021, për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave, si pasojë e mosgjykimit të kërkesës brenda afatit 45-ditor të parashikuar nga neni 399/7, pika 2, i po këtij kodi.

10.3 *E drejta për dëmshpërblim*, e parashikuar në nenin 399/10 të KPC-së. Sipas kërkesës, pikat 2 dhe 3, të nenit 81, të ligjit nr. 8577/2000, njohin të drejtën e Gjykatës Kushtetuese që, në varësi të llojit të vendimit dhe kur është e nevojshme, të caktojë në pjesën urdhëruese organin e caktuar me ekzekutimin e vendimit, si dhe mënyrën e ekzekutimit, duke caktuar afate konkrete, mënyrën dhe procedurën përkatëse të ekzekutimit. Në këto kushte, Gjykata, duke vlerësuar edhe jurisprudencën e GJEDNJ-së, duhet të detyrojë Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë që, në përputhje me nenet 399/6, pika 1, shkronja “ç”, dhe 399/10, të KPC-së, të vendosë pagimin e dëmshpërblimit, si dhe Këshillin e Ministrave ose organin e ngarkuar nga Gjykata me zbatimin e vendimit të saj, që të garantojë ekzekutimin në praktikë të vendimit përkatës.

10.4 *E drejta për t’u gjykuar nga një gjykatë e paanshme*, pasi me shkresën nr. 1608/1 prot., datë 24.5.2021, të kancelarit të Gjykatës së Lartë, kërkesja është njoftuar se rekursi i saj, regjistruar në datën 13.3.2019, me nr. 11118-00653-00-2019 akti, do të gjykohet në dhomë këshillimi nga Kolegji Civil i asaj gjykate, ndërkohë që për këtë nuk rezulton të jetë marrë vendim gjyqësor. Dijenia e kancelarit për fakte që nuk i përkasin dhe për të cilat nuk mund të jetë në dijeni bën që Gjykata e Lartë të shfaqet e njëanshme dhe paragjyqese.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkesës

11. Kërkesja ka kërkuar konstatimin e cenimit të së drejtës për përfundimin e gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm, duke pretenduar se mjetet e parashikuara nga legjislacioni në fuqi për mbrojtjen e kësaj të drejte nuk janë efektive dhe se nuk ka mjete të tjera në dispozicion për këtë qëllim. Ajo ka kërkuar edhe konstatimin e mungesës së mjetit efektiv për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm, dëmshpërblimin dhe përshpejtimin e procedurave, të garantuar në nenin 13, të KEDNJ-së, të lidhur me nenin 6, paragrafi 1, të KEDNJ-së dhe nenin 42 të Kushtetutës. Gjithashtu, kërkesja ka pretenduar edhe cenimin e së drejtës për t’u gjykuar nga një gjykatë e paanshme.

12. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është vlerësuar nga Gjykata Kushtetuese si një ndër aspektet kryesore që lidhet me inicimin e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “P”, dhe 134, pika 1, shkronja “I”, dhe pika 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71, të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor, që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë.

13. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a, të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, si dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur. Kriteret paraprake të pranueshmërisë së ankimit individual kushtetues janë kumulative.

14. Gjykata vëren se kërkesja, si individ, legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “P”, dhe 134, pika 1, shkronja “I”, dhe 134, pika 2, të Kushtetutës. Ajo ka qenë palë në procesin gjyqësor, për të cilin ka ngritur pretendime në këtë Gjykatë duke pasur interes të drejtpërdrejtë.

15. Një kriter tjetër paraprak, që duhet të përmbushet nga individ i përpara se t’i drejtohet Gjykatës, lidhet me *shterimin e mjeteve juridike efektive*, që përcaktohet nga nenet 131, pika 1, shkronja

“F”, dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, si dhe neni 71/a, pika 1, shkronja “a”, i ligjit nr. 8577/2000.

16. Sipas këtij kriteri, kërkuesja duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme për një çështje konkrete. Shterimi i mjeteve përbën parakusht që duhet përmbushur nga kërkuesja, e cila, para se t’i drejtohet Gjykatës, duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet juridike të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura. Mjetet juridike shterojnë kur në varësi të rrethanave të çështjes rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimet nr. 37, datë 5.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Gjykata ka vlerësuar se mjeti juridik përshpejtues është “efektiv” nëse përshpejton vendimarrjen e gjykatës në fjalë. Ajo, gjithashtu, ka theksuar rëndësinë e parimit të subsidiaritetit, i cili bën të mundur shmangien që individët t’i drejtohen kësaj Gjykate për pretendime që shqyrtohen më mirë brenda sistemit gjyqësor. Prandaj, aty ku ligjvënësi ose gjykatat kanë marrë përsipër të luajnë rolin e duhur të tyre, duke parashikuar dhe zbatuar një mjet juridik të brendshëm, Gjykatës do t’i duhet të vlerësojë nëse mjeti është ose jo efektiv (*shih vendimet nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Në rastin konkret, Gjykata do të vlerësojë nëse kërkuesja i ka shteruar mjetet juridike në dispozicion dhe nëse ato kanë qenë efektive, për të garantuar të drejtën e individit për gjykim brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë këndvështrim, Gjykata do të shqyrtojë edhe pretendimet e tjera të kërkueses për mungesën e mjetit efektiv të përshpejtimit të procedurave që ajo e ka ngritur, në kuptim të nenit 13 të KEDNJ-së, si dhe për cenimin e së drejtës për t’u gjykuar nga një gjykatë e paanshme. Në lidhje me këtë të fundit, Gjykata vëren se pretendimet e kërkueses kanë të bëjnë me veprimet e kancelarit të Gjykatës së Lartë dhe jo me sjellje ose veprime të gjyqtarëve të asaj gjykate, të cilat do të kërkonin marrjen në shqyrtim të këtij pretendimi nga kjo Gjykatë.

19. Sipas të dhënave të Gjykatës së Lartë, rezulton se rekursi i kërkueses është paraqitur në datën 13.3.2019 dhe regjistruar në këtë gjykatë me nr. 11118-00653-00-2019, por nuk ka ende një vendimarrje për të. Gjithashtu, në datën 26.3.2021, kërkuesja ka paraqitur kërkesë në Gjykatën e Lartë me objekt konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimit të procedurave gjyqësore në gjykimin e çështjes, për shqyrtimin e së cilës, sipas të dhënave të bëra publike në faqen zyrtare të Gjykatës së Lartë, nuk është caktuar ende një datë.

20. Gjykata në jurisprudencën e saj e ka legjitimuar individin për paraqitjen e kërkesave me objekt mosgjykimin e çështjeve brenda një afati të arsyeshëm, edhe kur për to nuk është dhënë një vendim përfundimtar, për shkak se legjislacioni nuk parashikonte mjete të tjera juridike efektive për mbrojtjen e kësaj të drejte kushtetuese (*shih vendimet nr. 35, datë 1.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Në datën 30.3.2017, ligjvënësi ka miratuar ligjin nr. 38/2017, “Për disa ndryshime në Kodin e Procedurës Civile”, i cili ka përfshirë në KPC dispozita për afatet e arsyeshme të përfundimit të hetimit, gjykimit ose ekzekutimit të një vendimi të formës së prerë, nenet 399/1–399/12. Gjykata ka vlerësuar se mjeti juridik i parashikuar në këto nene të KPC-së, në parim është efektiv, por që të jetë i tillë edhe në praktikë, kërkesa për konstatimin e shkeljes dhe përshpejtimit të procedurave, në bazë të nenit 399/6, pika 1, të KPC-së, duhet të shqyrtohet me shpejtësi nga gjykata (*shih vendimet nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Për sa më lart, bazuar në rrethanat e çështjes konkrete, Gjykata rithekson se mjetet e parashikuara nga nenet 399/1 e vijues të KPC-së në parim janë efektive. Për sa i takon efektivitetit të tyre në praktikë, Gjykata, në këndvështrim të kriterit të shterimit të mjeteve juridike efektive, të parashikuar nga neni 131, pika 1, shkronja “F”, i Kushtetutës, vlerëson se duhen shqyrtuar nën dritën

e rrethanave të çdo rasti konkret (*shih vendimin nr. 35, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë aspekt, Gjykata mban në konsideratë edhe faktin se për zbatimin e mjeteve juridike të parashikuara nga KPC-ja, për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave, nuk ka ende një qëndrim të konsoliduar nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, duke qenë se janë mjete relativisht të reja (*shih vendimet nr. 37, datë 5.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Përveç sa më sipër, Gjykata thekson se gjykatat e zakonshme, gjatë zbatimit të dispozitave procedurale dhe shqyrtimit të kërkesave për përshpejtim, duhet të shmangin formalizmat e tepruar dhe t'i shqyrtojnë këto kërkesa me përparësi, përndryshe ky mjet juridik do të humbiste qëllimin për të cilin është miratuar nga ligjvënësi. Në këtë aspekt, gjykatat, në shqyrtimin e këtyre kërkesave, duhet të kenë parasysh kriteret e tilla, si: lloji i së drejtës objekt kërkitimi dhe natyra e çështjes së themelit për të cilën kërkohet përshpejtimi, dëmi i mundshëm që mund t'i vijë kërkuarit, kohëzgjatja e çështjes në shkallë të zakonshme të gjykimit, organizimi i brendshëm i punës në gjykatë, si dhe çdo kriter tjetër i rëndësishëm, me qëllim që mos të cenohet thelbi i së drejtës (*shih vendimet nr. 37, datë 5.11.2021; nr. 35, datë 1.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Duke iu kthyer rastit konkret, Gjykata vëren se deri në zhvillimin e seancës plenare mbi bazë dokumentesh në datën 9.12.2021, Gjykata e Lartë nuk e kishte marrë ende në shqyrtim kërkesën për përshpejtim të rekursit, të paraqitur nga kërkuarja në datën 26.3.2021, bazuar në nenet 399/6 e vijues të KPC-së. Kjo kërkesë për përshpejtim, sipas nenit 399/7 të të njëjtit kod, duhej të shqyrtohej nga Gjykata e Lartë, në dhomë këshillimi, brenda 45 ditëve.

25. Gjykata evidenton se Gjykata e Lartë ka rifilluar të funksionojë në datën 11 mars 2020, me krijimin e një trupi gjyqësor prej tre gjyqtarësh, ndërsa në datën 19 mars 2021 trupit gjyqësor të saj iu shtuan edhe katër gjyqtarë të tjerë. Në këto kushte, në momentin e paraqitjes nga kërkuarja të kërkesës për konstatimin e cenimit të afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave, Gjykata e Lartë kishte në përbërje të saj 2 kolegje. Po kështu, Gjykata konstaton se ndonëse që prej korrikut 2021 Gjykata e Lartë ka në përbërje të saj nëntë gjyqtarë, kërkesa për përshpejtim, e paraqitur nga kërkuarja, nuk është marrë ende në shqyrtim prej saj.

26. Gjykata vëren se nga momenti që kërkuarja i është drejtuar Gjykatës së Lartë, në datën 26.3.2021, me kërkesën për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave, e deri në datën e seancës plenare para Gjykatës, kanë kaluar pothuajse 9 muaj pa u marrë në shqyrtim kërkesa e kërkuarjes, pra është tejkaluar dukshëm afati 45-ditor i parashikuar nga neni 399/7, pika 2, i KPC-së. Gjykata thekson se nëse një kërkesë përshpejtimi nuk shqyrtohet me shpejtësi, ajo humbet qëllimin e saj për shkak të natyrës së këtyre procedurave, të cilat janë të ndryshme nga procedura e zakonshme e gjykimit. Për këtë arsye, Gjykata do të ndalet veçanërisht te sjellja e autoriteteve, si faktor që ndikon në shpejtësinë e gjykimit dhe, për rrjedhojë, edhe në efektivitetin e këtij mjeti juridik në rastin konkret.

27. Siç ka konstatuar Gjykata në çështje të tjera me të njëjtin objekt, rezulton se pranë Gjykatës së Lartë janë regjistruar 18 çështje për konstatim shkeljeje afati dhe përshpejtim të procedurave, për sa u përket mosmarrëveshjeve që janë në gjykim para saj, të cilat ndodhen në fazën e studimit. Po kështu, referuar faqes zyrtare të Gjykatës së Lartë, Gjykata ka konstatuar se janë arsyetuar disa vendime me objekt konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave për mosmarrëveshje në këtë gjykatë (*shih vendimet nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Gjykata, referuar Raportit mbi gjendjen e sistemit gjyqësor dhe veprimtarinë e Këshillit të Lartë Gjyqësor për vitin 2020, vëren se KLGJ-ja ka marrë masa për uljen e numrit të çështjeve të prapambetura dhe rritjen e efikasitetit në Gjykatën e Lartë, duke angazhuar personel ndihmës, si dhe duke marrë masa

të tjera për këtë qëllim. Edhe në shkresën e Gjykatës së Lartë, dërguar për informacion Gjykatës, rezulton se ajo ka marrë hapa konkretë, duke parashikuar një sërë masash për uljen e numrit të çështjeve të prapambetura brenda një kohe sa më të shkurtër, si: rritja e kapaciteteve njerëzore, inventarizimi i çështjeve, përpunimi deri në shqyrtimin e tyre, si dhe përgatitja e planeve të veprimit me qëllim shqyrtimin e çështjeve sipas rendit kronologjik kohor dhe specifikës së çështjes.

29. Gjykata i ka vlerësuar masat e mësipërme që janë marrë nga autoritetet përkatëse, të cilat, së bashku me mjetin përkatës të përshpejtimit të proceseve të gjykimit, i shërbejnë qëllimit të rritjes së efektivitetit të veprimtarisë gjyqësore. Ajo thekson se ky mjet mund të jetë efektiv në rrethana të zakonshme të organizimit dhe funksionimit të sistemit gjyqësor. Në rastin konkret, ngrihen dyshime për mundësitë që mjeti përshpejtues ka për t'iu përgjigjur në shkallën e duhur nevojës së të drejtës së individëve për gjykim brenda afatit të arsyeshëm në raport me mundësitë reale të sistemit gjyqësor, për shkak të vëllimit të lartë të çështjeve, si dhe burimeve njerëzore dhe infrastrukturore të tij në tërësi (*shih vendimet nr. 35, datë 1.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Në referim të jurisprudencës së saj e të vlerësimit të rrethanave të çështjes, Gjykata çmon se kërkesa për përshpejtim e paraqitur nga kërkuuesja nuk është marrë në shqyrtim me shpejtësi nga Gjykata e Lartë, që do të thotë se ky mjet juridik nuk i ka shërbyer qëllimit të tij - përshpejtimit të procedurave ose parandalimit të tejzgjatjes së paarsyeshme të shqyrtimit të rekursit të kërkueses. Me fjalë të tjera, mjeti juridik “kërkesa për përshpejtim”, që kërkuuesja ka pasur në dispozicion, sipas nenit 399/6 të KPC-së, nuk ka qenë *efektiv*, për rrjedhojë Gjykata vlerëson se kërkuuesja e ka përmbushur kriterin e shterimit të mjetit juridik për këtë pretendim.

31. Në lidhje me kriterin tjetër, atë të respektimit të afatit të paraqitjes së kërkesës, bazuar në nenin 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, Gjykata vëren se në kushtet e një shkeljeje që vazhdon të ekzistojë, pavarësisht se nuk ka vendim përfundimtar për kërkesën për konstatim cenimi dhe përshpejtimin e procedurave, kërkueses i lind e drejta t'i drejtohet Gjykatës në çdo kohë përgjatë periudhës që shkëlja vazhdon (*shih vendimet nr. 35, datë 1.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*). Në këto kushte, Gjykata vlerëson se kërkuuesja legjitimohet edhe *ratione temporis*.

32. Për sa i takon legjitimitetit *ratione materiae*, Gjykata vlerëson se, në zbatim të nenit 131 të Kushtetutës, pretendimi i kërkueses për detyrimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë që t'i paguajë dëmshpërblim si pasojë e mosshqyrtimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm nga Gjykata e Lartë, nuk bën pjesë në juridiksionin e kësaj Gjykate, ndërsa, në vështirim të neneve 42 dhe 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës, pretendimi për kohëzgjatjen e paarsyeshme të procesit të themelit përbën objekt vlerësimi për kontrollin kushtetues.

B. Për pretendimin për gjykimin e çështjes brenda një afati të arsyeshëm

33. Kërkuuesja ka pretenduar se i është cenuar e drejta e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm, në veçanti nga Gjykata e Lartë, e garantuar në nenin 42 të Kushtetutës dhe nenin 6, të KEDNJ-së, si pasojë e mosgjykimit të çështjes së themelit brenda afatit të arsyeshëm 2-vjeçar për gjykimin civil nga kjo gjykatë, të parashikuar nga neni 399/2, pika 1, shkronja “b”, i KPC-së.

34. Neni 42 i Kushtetutës parashikon se kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe interesave të tij kushtetues dhe ligjorë ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj.

35. Sipas jurisprudencës së Gjykatës, e drejta për proces të rregullt ligjor, pjesë e të cilit është edhe gjykimi brenda një afati të arsyeshëm, luan rol qendror në sistemin e mbrojtjes së të drejtave të njeriut. Kjo dispozitë vendos detyrimin për organizimin e sistemit ligjor në mënyrë të tillë që gjykatat

të plotësojnë kërkesat e standardeve për një proces të rregull ligjor, përfshirë këtu edhe atë të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë drejtim, gjykatat kanë për detyrë të sigurojnë që të gjitha subjektet që marrin pjesë në proces të sillen në mënyrë që të evitojnë çdo vonesë të panevojshme (*shih vendimet nr. 35, datë 1.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

36. Gjykata, lidhur me kërkesat për konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për proces të rregullt ligjor, si pasojë e mosgjykimit të çështjes brenda afatit të arsyeshëm, ka theksuar se arsyeshmëria e zgjatjes së procesit duhet të vlerësohet sipas rrethanave të veçanta të çështjes, duke pasur parasysh sidomos sjelljen e kërkuarit dhe rrezikun që passjell për të kjo tejzgjatje e afateve të gjykimit, kompleksitetin e çështjes, si dhe sjelljen e autoriteteve (*shih vendimet nr. 35, datë 1.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata vlerëson të analizojë këto kritere edhe në rastin në shqyrtim para saj.

i. Periudha që duhet marrë në konsideratë

37. Gjykata ka vlerësuar se kohëzgjatja e procesit normalisht llogaritet nga momenti i fillimit të procesit gjyqësor, deri në momentin kur jepet vendimi (*shih vendimet nr. 35, datë 1.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

38. Lidhur me elementin e kohëzgjatjes, Gjykata vëren se pretendimet e kërkuarës për cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor ngrihen për periudhën nga data e regjistrimit të rekursit në Gjykatën e Lartë, e deri në ditën e gjykimit të çështjes nga Gjykata, në të cilën është konfirmuar se rekursi nuk është marrë ende në shqyrtim.

39. Për sa i takon gjykimit të mosmarrëveshjeve civile, me ndryshimet e vitit 2017, Gjykata vëren se KPC-ja, në nenin 399/2, ka parashikuar afatet e arsyeshme, duke përcaktuar qartësisht se çështjet civile në gjykatën e shkallës së parë, në apel dhe në Gjykatën e Lartë duhet të shqyrtohen, në secilin proces brenda 2 vjetëve.

40. Duke iu rikthyer çështjes konkrete, Gjykata konstaton se rekursi i kërkuarës është regjistruar në Gjykatën e Lartë në datën 13.3.2019, pra pas hyrjes në fuqi të neneve 399/1–399/12, të KPC-së. Nga data e paraqitjes së tij e deri në datën e shqyrtimit të kërkesës në seancë plenare nga Gjykata kanë kaluar përafërsisht 2 vjet e 9 muaj. Në këto kushte, në analizë edhe të dispozitës ligjore të lartpërmendur, Gjykata vlerëson se për sa i përket shqyrtimit të këtij rekursi, në rastin konkret ka tejzgjatje të procedurave gjyqësore.

41. Megjithatë, për të arritur në përfundimin nëse në rastin e kërkuarës ka cenim të së drejtës për gjykim brenda afatit të arsyeshëm, Gjykata vlerëson të analizojë edhe elementet e tjera.

ii. Sjellja/interesi për kërkuarën dhe rreziqet që i vijnë prej tejzgjatjes së procesit për të

42. Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur se vlerësimi i sjelljes është një element përcaktues i kohëzgjatjes së arsyeshme të procedimeve, duke u analizuar rrethanat nëse kërkuarësi ka vepruar në përputhje me të drejtat procedurale, duke shfaqur ose jo interes të vazhdueshëm për gjykimin e çështjes brenda një afati sa më të përshtatshëm për të dhe nëse ai është bërë shkak ose ka shkaktuar vonesa në këtë drejtim (*shih vendimet nr. 35, datë 1.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

43. Sjellja e kërkuarësve përbën një faktor objektiv që duhet të merret parasysh për vlerësimin nëse është tejkualuar koha e arsyeshme, sipas kërkesave të nenit 6, paragrafi 1, të Konventës. Disa kategori çështjesh, për shkak të natyrës së tyre, kërkojnë përshpejtim të posaçëm gjyqësor në procedurat vendase. Në këto raste duhet të merret parasysh ajo çfarë përbën rrezik për pozitën e kërkuarësit në procesin gjyqësor. Kjo do të thotë se disa çështje që lidhen me interesa “vetjake e jetësore”, siç janë ato të kujdestarisë, marrëdhëniet e punës lipset të trajtohen me përparësi dhe shpejtësi të veçantë (*shih vendimin nr. 35, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

44. Duke iu kthyer rastit në shqyrtim, Gjykata vëren se kërkesja ka vepruar në përputhje me të drejtat procedurale dhe nuk rezulton të jetë bërë shkak ose të ketë shkaktuar vonesa në këtë drejtim. Për sa i përket kriterit të interesit për kërkesen dhe rrezikut që passjell tejzgjatja e procedurave për të, Gjykata vlerëson se çështja konkrete është e një natyre të tillë që interesi i kërkeses nuk rrezikohet në shkallë të konsiderueshme nga kohëzgjatja e tepruar e procedurave gjyqësore, për sa kohë që në padinë e saj ajo ka kërkuar detyrimin e shoqërisë së paditur, “Raiffeisen Bank” sh.a., për shpërblimin e dëmit pasuror e jopasuror të shkaktuar nga veprimet me faj dhe fitimin e munguar, si dhe për kamatat ligjore sipas normës Tribor njëditor të vendosur nga Banka e Shqipërisë, deri në datën e ekzekutimit të vendimit të gjykatës.

45. Po ashtu, sikurse kanë arsyetuar Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe Gjykata e Apelit Tiranë, ndër të tjera, nuk ka rezultuar që kërkesja të ketë pësuar dëm pasuror nga veprimet e palës së paditur, për të cilat pretendon se kanë shkaktuar moslidhjen në vijimësi të kontratave të mëtejshme të shërbimit me shoqërinë “KESH” sh.a. Nga ana tjetër, Gjykata vëren se kërkesja është person juridik dhe procesi për të cilin ka iniciuar procedurat gjyqësore është civil, i cili nuk ka të bëjë me interes të ngushtë vetjak, të tillë që do të diktonte shqyrtimin me përparësi të tij. Në referim të jurisprudencës së Gjykatës, çështja nuk rezulton të jetë e tillë që, për shkak të natyrës së saj, të ketë përparësi në radhën e shqyrtimit, siç janë çështjet që kanë të bëjnë me pensionin, kujdestarinë ose raste të tjera të ngjashme, për të cilat mund të tregohet një kujdes më i madh (*shih vendimin nr. 35, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

46. Nga ana tjetër, nga pikëpamja e shpejtësisë në gjykim, Gjykata evidenton se në *parim* çështjet civile paraqiten më pak prioritare se çështjet penale, pasi këto lidhen me kufizimin e lirisë së individit dhe ato administrative, të cilat vetë ligjvënësi i ka përcaktuar si çështje që diktojnë shpejtësi në gjykimin e tyre, duke parashikuar afate më të shpejta gjykimi. Po ashtu, pa paragjykuar rastet e çështjeve civile me natyrë urgjente, Gjykata konstaton se çështja civile e kërkeses lidhet me shpërblimin e dëmit të shkaktuar gjatë procedurës së ekzekutimit të titullit ekzekutiv midis dy shoqërive tregtare dhe, siç u parashtrua më lart, tejzgjatja nuk paraqet shkallë të konsiderueshme rreziku.

47. Në përfundim, Gjykata çmon se në rastin konkret, tejzgjatja e procedurave gjyqësore nuk paraqet një shkallë të konsiderueshme rreziku për interesin e kërkeses.

iii. Kompleksiteti i çështjes

48. Gjykata ka theksuar se për vlerësimin e kompleksitetit të procedimeve duhet të kenë rëndësi të gjitha aspektet e çështjes, përfshirë objektin e çështjes, faktet e kundërshtuara dhe volumin e provave shkresore. Kompleksiteti i çështjes, në balancë me parimin e sigurimit të administrimit të përshtatshëm të drejtësisë, mund të justifikojë kohëzgjatje kohore të konsiderueshme. Ajo ka theksuar, gjithashtu, se kompleksiteti i çështjes lidhet me një sërë faktorësh, siç janë natyra e fakteve dhe provave të çështjes, aspekte të ligjit ose ndërthurjes së ligjeve apo akteve, numri i palëve pjesëmarrëse në proces (*shih vendimet nr. 35, datë 1.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

49. Në rastin konkret, Gjykata, përveç faktit se mosmarrëveshja objekt gjykimi është e natyrës civile, vëren, gjithashtu, se palë ndërgjyqëse në këtë proces janë kërkesja, “Raiffeisen Bank” sh.a. dhe KESH-i, persona juridikë që ushtrojnë veprimtari tregtare. Objekti i gjykimit lidhet me pretendimin për shpërblimin e dëmit pasuror e jopasuror të shkaktuar kërkeses, fitimin e munguar, si dhe kamatat ligjore përkatëse. Po kështu, Gjykata konstaton se procedurat para Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë kanë zgjatur përafërsisht 2 vjet, gjatë së cilës janë zhvilluar 28 seanca gjyqësore, ndërsa procedurat para Gjykatës së Apelit Tiranë kanë zgjatur rreth 2 vjet e gjysmë.

50. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se shqyrtimi i çështjes nga Gjykata e Lartë paraqet elemente kompleksiteti.

iv. Sjellja e autoriteteve

51. Gjykata ka theksuar se neni 42 i Kushtetutës, si dhe neni 6 i KEDNJ-së vendosin detyrimin për organizimin e sistemit ligjor të vendit në mënyrë të tillë që gjykatat të plotësojnë kërkesat e standardeve për një proces të rregull ligjor, përfshirë këtu edhe atë të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë drejtim, gjykatat kanë për detyrë të sigurojnë që të gjitha subjektet që marrin pjesë në proces të sillen në mënyrë që të evitojnë çdo vonesë të panevojshme. Ngarkesa e gjykatave nuk është argument kushtetues që mund të justifikojë mosgjykimin e çështjeve brenda afateve të përcaktuara nga ligjvënësi. Hyrja në fuqi e një ligji kushtëzon hyrjen në fuqi të normave të prodhuara prej tij, apo e thënë ndryshe, zbatueshmërinë e tyre nga ana e të gjitha organeve, përveç rasteve kur ligji parashikon ndryshe. Në të kundërt është detyrë e ligjvënësit të marrë masat dhe të gjejë mjetet e duhura për ndryshimin e gjendjes faktike (vonesës në shqyrtimin e çështjeve në Gjykatë të Lartë), me qëllim që ligjet të zbatohen dhe gjykatat e të gjitha niveleve të funksionojnë normalisht (*shih vendimet nr. 37, datë 5.11.2021; nr. 35, datë 1.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

52. Në vlerësimin e kohëzgjatjes së përgjithshme të procedurave, Gjykata rithekson se ajo vlerëson të tregojë një qasje më të kujdesshme, duke pasur parasysh ndryshimet që solli reforma në sistemin e drejtësisë në vendin tonë dhe efektet e saj, veçanërisht lidhur me plotësimin e numrit të gjyqtarëve në gjykata dhe numrin e madh të çështjeve në pritje për t'u shqyrtuar. Megjithatë, Gjykata ka theksuar se parashikimi i një reforme të kësaj natyre nuk mund të justifikojë vonesat, pasi shteti është i detyruar të organizojë hyrjen në fuqi dhe zbatimin e masave që shmangin tejzgjatjen e shqyrtimit të çështjeve në pritje. Në këtë drejtim, akumulimi i përkohshëm i çështjeve nuk e ngarkon shtetin me përgjegjësi, në rast se ka ndërmarrë veprime të menjëhershme që synojnë përmirësimin e situatës për të zgjidhur një situatë të tillë. Pavarësisht se ka disa metoda që mund të zbatohen nga gjykatat për të nxitur përkohësisht përsheptimin e gjykimit të çështjeve, nëse edhe një zgjidhje e tillë rezulton në tejzgjatje dhe kthehet në një problem të organizimit strukturor, atëherë shteti duhet të sigurojë miratimin e masave më efektive dhe të organizojë sistemin gjyqësor, në mënyrë që të garantohet e drejta për të marrë një vendim përfundimtar brenda një periudhe të arsyeshme (*shih vendimet nr. 35, datë 1.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

53. Gjykata ka vërejtur se Gjykata e Lartë ka marrë hapa konkretë, duke parashikuar një sërë masash për uljen e numrit të çështjeve të prapambetura brenda një kohe sa më të shkurtër, si: rritja e kapaciteteve njerëzore, inventarizimi i çështjeve, përpunimi deri në shqyrtimin e tyre, përgatitja e planeve të veprimit, me qëllim shqyrtimin e çështjeve sipas radhës kronologjike dhe specifikës së tyre. Gjithsesi, edhe në këtë rast, Gjykata rithekson se masat e marra nga autoritetet shqiptare nuk janë të mjaftueshme, përderisa procedurat në Gjykatën e Lartë po zgjasin tej afateve të arsyeshme (*shih vendimet nr. 35, datë 1.11.2021; nr. 34, datë 1.11.2021; nr. 33, datë 1.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

54. Për sa më lart, për sa i takon sjelljes së autoriteteve, Gjykata vlerëson se situata nuk është në nivelet e duhura të eficientës dhe efikasitetit të masave të deritanishme të marra nga autoritetet që mund të çonin në evitimin e tejzgjatjes së procedurave gjyqësore.

55. Gjykata vlerëson të theksojë, gjithashtu, se kjo analizë e rastit konkret nuk duhet të kuptohet se Gjykata e Lartë nuk duhet të marrë masa që gjykimi i kësaj çështjeje të respektojë të drejtën për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm.

56. Në përfundim, në rastin konkret, edhe pse duket se deri diku ka një tejzgjatje të procesit, Gjykata, duke pasur parasysh rrethanat e çështjes, kompleksitetin e saj, rrezikun në një shkallë jo të konsiderueshme për interesin e kërkueses, si dhe numrin e lartë të çështjeve në Gjykatën e Lartë, në pritje për t'u gjykuar nga një numër i reduktuar gjyqtarësh, vlerëson se nuk ka cenim të së drejtës për

një proces të rregullt ligjor si pasojë e mosshqyrtimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm. Për rrjedhojë, kërkesa duhet të rrëzohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “P”, dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

1. Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 9.12.2021.

Shpallur më 13.1.2022.

Kryetare: Vitore Tusha

Anëtarë: Marsida Xhaferllari, Elsa Toska, Përparim Kalo, Fiona Papajorgji, Altin Binaj, Sonila Bejtja